مقاله پژوهشی

بررسی وضعیت انگیزه تحصیلی و رابطه آن با فرسودگی تحصیلی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جهرم

فاطمه رضایی[۱]، علی کریمی[۲]، افروز مزیدی مرادی[۳]، روژان خضری[۴]، زهرا شهابی نیا[۵]، حمید صالحی نیا[۶*]

۱- استادیار اپیدمیولوژی، گروه آمارزیستی و اپیدمیولوژی، دانشکده پزشکی، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی جهرم، جهرم، ایران
۲- کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی جهرم، جهرم، ایران
۳- دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران
۴- کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران
۵- دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران
۶- دانشیار اپیدمیولوژی، گروه اپیدمیولوژی و آمار، دانشکده بهداشت، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران

Pars Journal of Medical Sciences, Vol.22, No.4, Winter 2025

چکیده

مقدمه: فرسودگی تحصیلی در دانشجویان شیوع بالایی دارد و یکی از مهم‌ترین عوامل احتمالی در تعدیل آن، انگیزه تحصیلی است. مطالعه حاضر با هدف بررسی رابطه بین انگیزه‌تحصیلی و فرسودگی‌تحصیلی در دانشجویان علوم‌پزشکی انجام شد.

روش‌کار: این مطالعه مقطعی تحلیلی بر روی ۳۵۰ دانشجو دانشگاه علوم پزشکی جهرم که به روش نمونه‌گیری طبقه بندی وارد مطالعه شدند، انجام شد. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه استاندارد انگیزش تحصیلی Wallerand و پرسشنامه فرسودگی تحصیلی Maslach نسخه دانشجویی جمع‌آوری شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۹ و آزمون‌های آماری تی‌مستقل، آنالیز واریانس و ضریب همبستگی در سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ انجام شد.

نتایج: میانگین سنی دانشجویان ۲/۷۵ ±۲۲/۷۳ بود و ۵۷/۴ درصد دختر، ۸۹/۴ درصد مجرد، ۵۳/۱ درصد از مقطع تحصیلی کارشناسی بودند. همچنین، ۵۴/۳ درصد از دانشکده پزشکی و ۸۱/۷ درصد غیر بومی بودند. بر اساس نتایج، ۳/۷ درصد انگیزش تحصیلی ضعیف و ۲۵/۱ درصد انگیزش متوسط و ۷۱/۱ درصد انگیزش خوب داشتند. همچنین، ۱۰/۶ درصد فرسودگی تحصیلی بالا، ۶۶/۶ درصد فرسودگی تحصیلی متوسط و تنها ۲۲/۸ درصد فرسودگی تحصیلی ضعیف را گزارش کردند. بین نمره انگیزش تحصیلی و فرسودگی تحصیلی یک همبستگی معنی‌دار و منفی مشاهده شد (r=-۰/۴۱) که نشان می‌دهد با پایین‌تر بودن نمره انگیزش تحصیلی، فرسودگی تحصیلی افزایش می‌یابد (p<۰۰۱).

نتیجه‌گیری: با توجه به شیوع بالای فرسودگی‌تحصیلی در دانشجویان و همچنین ارتباط آن با انگیزه تحصیلی، اجرای مداخله‌های آموزشی و روان-شناختی برای ارتقاء انگیزش‌تحصیلی دانشجویان و متعاقباً کاهش فرسودگی‌تحصیلی توصیه می‌گردد.

واژگان کلیدی: انگیزه تحصیلی، فرسودگی تحصیلی، دانشجو، علوم‌پزشکی

Pars J Med Sci 2025;22(4):60-71

مقدمه

فرسودگی حالتی از خستگی ذهنی و هیجانی است که نتیجه سندرم استرس مزمن بوده و به دلیل فشار بالا منجر به محدودیت زمانی و فقدان منابع لازم برای انجام دادن وظایف و تکالیف محوله می‌شود [۱]. ابتدا فرسودگی در مشاغلی مطرح شد که در تعامل مستقیم با مردم بودند و ارایه خدمات می‌کردند و بر ارتباط بین ارایه کننده و متقاضی خدمات تأکید داشت فرسودگی شغلی بین پرستاران، معلمان، مشاوران و دانشجویان ارزیابی و مشخص‌شده است که دانشجویان نیز در طی دوران تحصیل سطح متوسط تا بالایی از فرسودگی را تجربه می‌کنند. امروزه متغیر فرسودگی به موقعیت‌های دیگری از جمله موقعیت آموزشی گسترش پیدا کرده است و با عنوان فرسودگی تحصیلی نام برده می‌شود [۲]. شواهد علمی نشان می‌دهد که شیوع فرسودگی تحصیلی در مراکز

* نویسنده مسئول، نشانی: گروه اپیدمیولوژی و آمار، دانشکده بهداشت، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران
تلفن تماس: ۰۹۳۵۷۷۵۰۴۲۸ پست الکترونیک:alesaleh70@yahoo.com
دریافت: ۱۴۰۳/۱۰/۱۱ اصلاح: ۱۴۰۳/۱۲/۱۸ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۲۵

آموزشگاهی رو به افزایش است [۳]. شیوع فرسودگی تحصیلی در دانشجویان پزشکی ۳۷/۲۳ درصد در سراسر جهان گزارش شده است [۴] که از ۸/۹ درصد در عربستان سعودی تا ۹۱/۱ درصد در ایران متغیر است [۵]. و در اغلب موارد با افزایش طول مدت تحصیل، میزان شیوع فرسودگی تحصیلی نیز افزایش داشته است [۴].

در بین دانشجویان دانشگاه فرسودگی تحصیلی به احساس خستگی به دلیل تکالیف درسی (خستگی)، داشتن نگرش بدبینانه به امور دانشگاه (بدبینی) و احساس عدم شایستگی به عنوان یک دانشجو (کارایی پایین) اشاره دارد [۶]. فرسودگی تحصیلی علاوه بر اینکه می‌تواند بر روی ابعاد مختلف زندگی فردی دانشجویان تأثیر بگذارد، می‌تواند اثرات منفی زیادی نیز بر شرایط تحصیلی و خانوادگی آنان بگذارد که این اثرات شامل شکایت‌های مختلف روان‌شناختی، ناسازگاری، تعارضات درون خانواده و مشکلات تحصیلی باشد و نکته مهمتر اینکه این عوامل ممکن است بر کیفیت نیروی کار آینده در جامعه مؤثر باشند [۷].

دانشجویان به دلیل مشغول بودن با تکالیف درسی به نوعی شاغل محسوب شده و مستعد فرسودگی هستند [۸]. اگر دانشجویان دچار خستگی عاطفی جدی شوند ممکن است تحریک پذیر، ناامید و فرسوده شده و عملکرد تحصیلی پایینتری پیدا کنند [۹].

آموزش و یادگیری به خصوص در رشته‌های گروه پزشکی به نوعی است که از پراسترس‌ترین مشاغل محسوب می‌شوند و دانشجویان این رشته‌ها علاوه بر استرس آموزش نظری استرس‌های دیگری از جمله استرس حضور در بیمارستان که به دلیل ارتباط با زندگی و مرگ یکی از پر استرس‌ترین محیط های کاری می‌باشد متحمل می‌شوند [۱۰]. از طرفی نگرانی دانشجویان از آینده شغلی و رضایت از محیط آموزشی نیز از جمله عوامل مؤثر در فرسودگی تحصیلی می‌باشند [۱۱]. همچنین، برنامه های آکادمیکی چالش برانگیز و رقابتی و بی عدالتی ادراک شده دانشجویان از سوی اساتید باعث افزایش سطح استرس و زمینه ساز ایجاد فرسودگی تحصیلی می‌گردند [۱۲].

دانشجویان با سطوح بالاتر فرسودگی تحصیلی در کلاس‌های روزمره دچار ملالت می شوند، این دانشجویان انگیزه کمتری برای انجام تکالیف درسی دارند و همچنین سلامت روانی آنان کاهش می‌یابد [۱۳]. دانشجویان فرسوده در دورهٔ تحصیل دچار ناامیدی و بی انگیزگی می‌شوند و علاوه بر اینکه ممکن است در زمان تحصیل عملکرد ضعیفتری داشته و احتمال ترک تحصیل در آنان زیاد است [۱۴]. آنها در آینده نیز آمادگی کمتری برای اشتغال دارند و پس از فارغ‌التحصیلی در صورتی که شاغل شوند ممکن است به وظایف شغلی خود کمتر مسلط باشند، همچنین کیفیت مراقبت از بیمار پایینتری داشته باشند و در نتیجه بیماران در معرض خطرات ناشی از درمان بیشتری قرار داده شوند. از طرفی غیبت و تمایل به ترک خدمت بهِ ویژه در سالهای اولیهٔ اشتغال در این افراد بیش از سایرین است [۱۵].

یکی از مهم‌ترین عواملی که به نظر می رسد در تعدیل میزان فرسودگی تحصیلی مؤثر باشد، انگیزه تحصیلی است. انگیزه تحصیلی مجموعه عوامل درونی و بیرونی است که فرد را در رسیدن به اهداف یادگیری کمک می‌کند [۱۶]. انگیزه با ایجاد علاقه نسبت به انجام یک فعالیت و افزایش حس کارآمدی، افراد را در مقابل فشارهای ناشی از تحصیل محافظت کرده و این افراد موفقیت تحصیلی بیشتری را کسب می کنند. همچنین موفقیت در یادگیری، سبب احساس توانمندی بیشتر و افزایش علاقه به موضوع یادگیری می‌شود [۱۷].

انگیزش یکی از مفاهیم کلیدی است طبق نظر روانشناسان و معلمان برای توضیح سطوح مختلف عملکرد به کار می‌رود و یکی از عوامل اصلی بروز رفتار است که می‌تواند نیروی محرک فعالیت‌های انسان و عامل جهت دهنده باشند [۱۸]. افرادی که دارای انگیزش درونی هستند، رفتارشان از درون نظم می‌یابد در نتیجه آنها اجازه نمی‌دهند که دیگران و عوامل بیرون بر عملکردشان تأثیر گذارند. این افراد برای خود اهدافی دارند و برای رسیدن به این اهداف تلاش می‌کنند و در صورتیکه که احساس کنند که در انجام فعالیت‌های خود تحت فشار هستند سطح خود تعیینی ادراک شده خود را کاهش می‌یابد و که می‌تواند منجر به کاهش سطح انگیزش و علاقه درونی آنها شود [۱۹]. واژه بی انگیزشی برای افرادی به کار برده می‌شود که هیچ نوع انگیزه یعنی نه خشنودی و ارزشمند درونی یا مشوق‌های بیرونی برای فعالیت‌های خود دریافت نمی‌کنند و که منجر به خودداری از انجام فعالیت‌ها می‌شود [۱۱].

با توجه به اینکه بی‌انگیزگی در دانشجویان رشته‌های علوم پزشکی یک تهدید مهم و جدی برای آموزش محسوب می‌شود؛ لذا تمام تدابیری که منجر به کاهش یا پیشگیری از آن می‌شود مهم است. از طرفی دیگر، با توجه به پیامدهای ناشی از فرسودگی تحصیلی و اینکه دانشجویانی که در دوره تحصیل دچار فرسودگی تحصیلی می‌شوند ممکن است انگیزش و عملکرد مناسبی پس از ورود به محیط بالین و کار نداشته باشند، همچنین با توجه به این نکته که تا کنون مطالعه‌ای در دانشگاه علوم پزشکی جهرم در حیطه رابطه فرسودگی تحصیلی و انگیزش تحصیلی انجام نشده مطالعه حاضر با هدف بررسی رابطه فرسودگی تحصیلی و انگیزش تحصیلی در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جهرم انجام شد.

روش کار

این مطالعه به صورت مقطعی تحلیلی بر روی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جهرم در سال ۱۴۰۳ انجام گرفت. دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جهرم که حداقل در ترم ۳ تحصیلی مشغول به تحصیل بودند، وارد مطالعه شدند، همچنین دانشجویان مهمان و دانشجویانی که طی ماه اخیر (با توجه بهزمان اجرای مطالعه) اتفاق ناگوار و یا بستری در بیمارستان داشتند، از مطالعه خارج شدند. با در نظر گرفتن ضریب همبستگی بین انگیزه تحصیلی و فرسودگی تحصیلی برابر با ۰/۱۵ براساس نتیجه مطالعه محمدی و همکاران [۲۰]، در نظر گرفتن سطح اطمینان ۹۵ درصد و توان مطالعه ۸۰ درصد، حجم نمونه معادل ۳۴۶ نفر برآورد شد که در نهایت ۳۵۰ نفر وارد مطالعه شد. در این مطالعه نمونه‌گیری به صورت طبقه ای انجام شد، بدین صورت که نمونه‌گیری متناسب با تعداد دانشجویان در هر دانشکده، ابتدا سهم هر دانشکده از کل انتخاب شد و متناسب با سهم هر دانشکده، تعداد دانشجوی مورد نظر به صورت در دسترس در نمونه وارد شد.

در این مطالعه از یک پرسشنامه سه قسمتی شامل اطلاعات دموگرافیک، پرسشنامه استاندارد انگیزش تحصیلی Vallerand و پرسشنامه فرسودگی تحصیلی Maslach – نسخه دانشجویی برای جمع آوری داده ها استفاده شد. اطلاعات دموگرافیک شامل سن، جنس، وضعیت تأهل، مقطع تحصیلی، رشته تحصیلی، ترم تحصیلی، دانشکده، بومی یا غیربومی بودن می‌شود.

مقیاس انگیزش تحصیلی Vallerand و همکاران: مقیاس انگیزش تحصیلی شامل ۳خرده مقیاس انگیزش درونی (۱۲ سؤال)، انگیزش بیرونی (۱۲ سؤال) و بی‌انگیزگی (۴ سؤال) است که در مجموع این مقیاس دارای ۲۸ سؤال می‌باشد. در این پرسشنامه حداقل نمره ۲۸ و حداکثر آن ۱۹۶ می‌باشد. نمرات پرسشنامه بین ۲۸ تا ۷۰، ۷۱ تا ۱۱۲ و نمرات بالای ۱۱۲ به ترتیب به عنوان انگیزش تحصیلی ضعیف، متوسط و خوب در نظر گرفته شد. در ایران، در مطالعه ویسانی و همکاران میزان آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌های انگیزش درونی، انگیزش بیرونی و بی‌انگیزگی به ترتیب۰/۸۴، ۰/۸۶ و ۰/۶۷ گزارش‌شده است و روایی این مقیاس نیز تأیید شده است [۲۱]. هر خرده مقیاس دارای چهار آیتم نظرسنجی از یک مقیاس لیکرت ۷ درجه‌ای است که نمره بالاتر نشان‌دهنده تأیید قوی‌تر آن انگیزه خاص است [۲۲]. برای هر مقوله (درونی، بیرونی و انگیزشی) نمره انگیزش با میانگین امتیاز تمامی گویه‌های زیرمقیاس‌های درون دسته محاسبه می‌شود. حداقل ۸۰ درصد از آیتم‌های این دسته باید در دسترس باشد تا امتیاز محاسبه شود [۲۳].

پرسشنامه فرسودگی تحصیلی Maslach – نسخه دانشجویی: این پرسشنامه اصلاح‌شده مقیاس فرسودگی Maslach فرم عمومی است، که برای استفاده در نمونه دانشجویان توسط Schaufeli و همکاران [۲۴] اصلاح‌شده است. این پرسشنامه در کل ۱۵ سؤال دارد و شامل سه خرده مقیاس است. خستگی عاطفی با ۵ سؤال اندازه‌گیری می‌شود. شک و بدبینی از طریق ۴ سؤال بررسی‌شده، خودکارآمدی تحصیلی با ۶ سؤال اندازه‌گیری می‌شود. همه سؤال‌ها در یک مقیاس ۷ درجه‌ای از هرگز (۰) تا همیشه (۶) نمره‌گذاری می‌شوند. نمره‌های بالا در خستگی عاطفی و شک و بدبینی و نمره‌های پایین در خودکارآمدی نشان‌دهنده فرسودگی تحصیلی‌اند، که البته، خودکارآمدی به‌صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شود. در صورتی که نمرات پرسشنامه بین ۰ تا ۳۰ بود، میزان فرسودگی تحصیلی در این جامعه ضعیف، در صورتی که نمرات پرسشنامه بین ۳۱ تا ۶۰ بود، میزان فرسودگی تحصیلی در سطح متوسط و در صورتی که نمرات بالای ۶۰ بود، میزان فرسودگی تحصیلی خوب در نظر گرفته شد [۲۵, ۲۶]. در ایران، در مطالعه رستمی و همکاران، ضریب آلفای کرونباخ برای خرده مقیاسهای خستگی عاطفی ۰/۸۸، شک و تردید ۰/۹۰ و خودکارآمدی ۰/۸۴ به دست آمد، که نشان از پایایی مناسب این ابزار است. ضریب آلفای به دست آمده برای روایی واگرا برای خرده مقیاس های خستگی عاطفی شک و تردید و خودکارآمدی به ترتیب ۰/۲۱-، ۰/۵۳- و ۰/۳۲- به دست آمد. همچنین، روایی همگرا برای خرده مقیاس های خستگی عاطفی، شک و تردید و خودکارآمدی به ترتیب ۰/۷۴، ۰/۶۸ و ۰/۵۰ به دست آمد [۱۰].

داده‌ها پس از جمع‌آوری وارد نرم افزار SPSS نسخه ۱۹ شد، برای توصیف داده ها از میانگین و انحراف معیار به همراه جداول توزیع فراوانی استفاده گردید، سپس نرمال بودن داده‌ها با استفاده از آزمون کولموگروف–اسمیرنوف بررسی شد، برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های آماری تی مستقل، آنالیز واریانس و ضریب همبستگی استفاده گردید. سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شده است.

یافته‌ها

در این مطالعه ۳۵۰ دانشجو محصل در دانشگاه علوم پزشکی جهرم مورد بررسی قرار گرفتند، میانگین سنی دانشجویان ۲۲/۷۳ و با انحراف معیار ۲/۷۵ سال بود، درصد بیشتری از افراد مورد بررسی دختر (۵۷/۴ درصد) ، مجرد (۸۹/۴ درصد)، مقطع تحصیلی کارشناسی (۵۳/۱ درصد)، درصد بیشتری از دانشکده پزشکی و از نظر وضعیت سکونت اکثرا غیر بومی بودند(جدول ۱).

جدول ۱. وضعیت متغیرهای دموگرافیک و زمینه ای در دانشجویان مورد مطالعه

متغیر		(درصد) تعداد
جنس	مرد	۱۴۹ (۴۲/۶)
	زن	۲۰۱ (۵۷/۴)
تاهل	مجرد	۳۱۳ (۸۹/۴)
	متاهل	۳۷ (۱۰/۶)
مقطع	کارشناسی	۱۸۶ (۵۳/۱)
	دکتری حرفه ای	۱۶۴ (۴۶/۹)
دانشکده	پزشکی	۱۹۰ (۵۴/۳)
	پرستاری	۷۰ (۲۰)
	پیراپزشکی	۹۰ (۲۵/۷)
سکونت	بومی	۶۴ (۱۸/۳)
	غیربومی	۲۸۶ (۸۱/۷)
سکونت	خوابگاه	۲۵۴ (۷۲/۶)
	همراه با خانواده	۶۸ (۱۹/۴)
	منزل شخصی	۲۸ (۸)

میانگین نمره انگیزش تحصیلی در دانشجویان علوم پزشکی ۱۲۲/۲۵±۴۰/۶۳ بود. میانگین نمره انگیزش درونی ۵۲/۱۳±۹۵/۹۰، انگیزش بیرونی ۵۵/۴۵±۱۴/۳۰، و بی انگیزگی ۱۴/۶±۰۰/۱۳ بود. (جدول ۲)

جدول ۲. میانگین نمره انگیزش تحصیلی به تفکیک خرده مقیاس ها

انگیزش تحصیلی / شاخص	انگیزش درونی	انگیزش بیرونی	بی انگیزگی	نمره کل
میانگین	۵۲/۹۵	۵۵/۴۵	۱۴/۰۰	۱۲۲/۴۰
انحراف معیار	۱۳/۹۰	۱۴/۳۰	۶/۱۳	۲۵/۶۳
حداقل	۱۲/۰۰	۱۲/۰۰	۱/۰۰	۲۸/۰۰
حداکثر	۸۴/۰۰	۸۴/۰۰	۲۸/۰۰	۱۹۶/۰۰

میانگین نمره فرسودگی تحصیلی در دانشجویان ۴۱/۴۴±۱۵/۴۴ بود. میانگین نمره خستگی عاطفی ۲۰/۵۹±۹/۶۲، شک و بدبینی ۵/۳±۲۳/۳۶، و خودکارآمدی تحصیلی ۱۵/۶۳±۷/۳۷ بود. (جدول ۳)

جدول ۳. میانگین نمره فرسودگی تحصیلی به تفکیک خرده مقیاس ها

فرسودگی تحصیلی / شاخص	خستگی عاطفی	شک و بدبینی	خودکارآمدی تحصیلی	نمره کل
میانگین	۲۰/۵۹	۵/۲۳	۱۵/۶۳	۴۱/۴۴
انحراف معیار	۹/۶۲	۳/۳۶	۷/۳۷	۱۵/۴۴
حداقل	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
حداکثر	۴۲/۰۰	۱۲/۰۰	۳۶/۰۰	۹۰/۰۰

بر اساس نتایج، ۱۳ نفر (۳/۷ درصد) انگیزش تحصیلی ضعیف و ۸۸ نفر (۲۵/۱ درصد) انگیزش تحصیلی متوسط را گزارش کردند. همچنین، ۳۷ نفر (۱۰/۶ درصد) فرسودگی تحصیلی بالا و ۲۳۳ نفر (۶۶/۶ درصد) فرسودگی تحصیلی متوسط گزارش کردند. (شکل ۱)

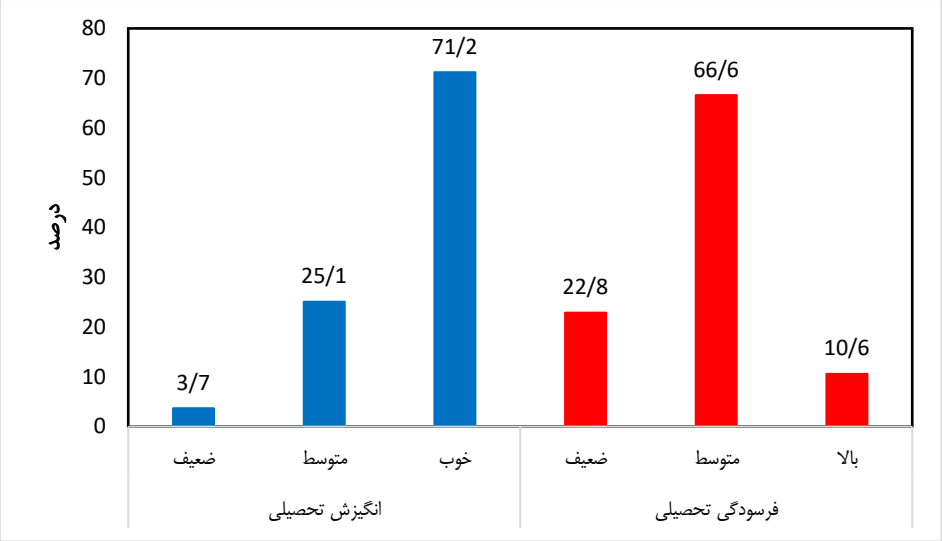

شکل ۱. فراوانی انگیزش تحصیلی و فرسودگی تحصیلی در دانشجویان

نتایج مقایسه میانگین نمره انگیزیش تحصیلی بر حسب متغیرهای زمینه ای و دموگرافیک با استفاده از آزمون‌های تی مستقل و آنالیز واریانس (ANOVA) نشان داد که میانگین نمره انگیزش بر حسب جنس، وضعت تاهل و نوع سکونت تفاوت معنی‌داری نداشت (p>۰/۰۵)، اما نمره انگیزش به طور معنی‌داری در دانشکده پزشکی بالاتر بود (p=۰/۰۷)، براساس آزمون توکی اختلاف بین دانشکده‌ها از نظر انگیزش تحصیلی بین دانشکده پزشکی و پرستاری بود ولی تفاوت معنی‌داری بین نمره انگیزش دانشجویان پرستاری با پیراپزشکی مشاهده نشد (جدول ۴).

جدول شماره ٤. مقایسه میانگین نمره انگیزش تحصیلی بر حسب متغیرهای زمینه ای و دموگرافیک

متغیر	انگیزش تحصیلی	(انحراف معیار) میانگین	p-value
وضعیت تاهل	مجرد	۱۲۲/۲۶±۴۱/۴۲	۰/۹۷
	متاهل	۱۲۲/۱۷±۲۷/۸۰	
جنس	مرد	۱۲۱/۲۴±۴۳/۴۷	۰/۵۳
	زن	۱۲۳/۲۶±۱۲/۴۹	
دانشکده	پزشکی	۱۲۵/۲۱±۲۹/۴۴	۰/۰۰۷
	پرستاری	۱۱۴/۳۱±۰۷/۲۷	
	پیراپزشکی	۱۲۲/۲۷±۷۷/۷۲	
سکونت	بومی	۱۲۶/۲۰±۸۴/۹۶	۰/۱۲
	غیر بومی	۱۲۱/۲۶±۴۱/۴۹	

همچنین، نتایج مقایسه میانگین نمره فرسودگی تحصیلی بر حسب متغیرهای زمینه‌ای و دموگرافیک با استفاده از آزمون‌های تی مستقل و آنالیز واریانس (ANOVA) نشان داد که میانگین نمره فرسودگی تحصیلی بر حسب جنس، وضعت تاهل و تفاوت معنی‌داری ندارد (p>۰/۰۵). میزان فرسودگی در دانشجویان پرستاری بیشتر گزارش شد، البته این اختلاف از نظر آماری معنی‌دار نبود (p>۰/۰۵)، اما نمره فرسودگی به صورت معنی داری در دانشجویان غیربومی بالاتر می‌باشد(جدول ۵).

جدول شماره ۵: مقایسه میانگین نمره فرسودگی تحصیلی بر حسب متغیرهای زمینه ای و دموگرافیک

متغیر	فرسودگی تحصیلی	(انحراف معیار) میانگین	p-value
وضعیت تاهل	مجرد	۴۱/۱۵±۷۳/۷۷	۰/۳۱
	متاهل	۱۲±۳۹/۲۱	
جنس	مرد	۴۰/۱۵±۸۱/۵۱	۰/۵۱
	زن	۴۱/۱۵±۹۱/۴۲	
دانشکده	پزشکی	۴۰/۱۴±۰۸/۹۳	۰/۲۳
	پرستاری	۴۳/۱۳±۰۸/۶۱	
	پیراپزشکی	۴۳/۱۷±۰۲/۵۹	
سکونت	بومی	۳۸/۱۵±۶/۶۱	۰/۰۵
	غیر بومی	۴۲/۱۵±۱۹/۳۳	

براساس آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین سن و نمره نگرش و فرسودگی شغلی همبستگی معنی‌داری مشاهده نشد، ولی بین نمره انگیزش و فرسودگی یک همبستگی معنی‌دار و منفی مشاهده شده که نشان می دهد با پایین‌تر بودن نمره انگیزش تحصیلی، وضعیت فرسودگی تحصیلی فرد بدتر می‌باشد (p<۰۰۱). (جدول ۶ و شکل ۲)

جدول ٦. ضریب همبستگی پیرسون بین سن، انگیزش تحصیلی و فرسودگی تحصیلی

		سن	انگیزش تحصیلی	فرسودگی تحصیلی
سن	r (p-value)	۱		
انگیزش تحصیلی	r (p-value)	-۰/۲۷ (۰/۶۲)	۱	
فرسودگی تحصیلی	r (p-value)	۰/۴۰ (۰/۶۰)	-۰/۴۱ (<۰/۰۰۱)	۱

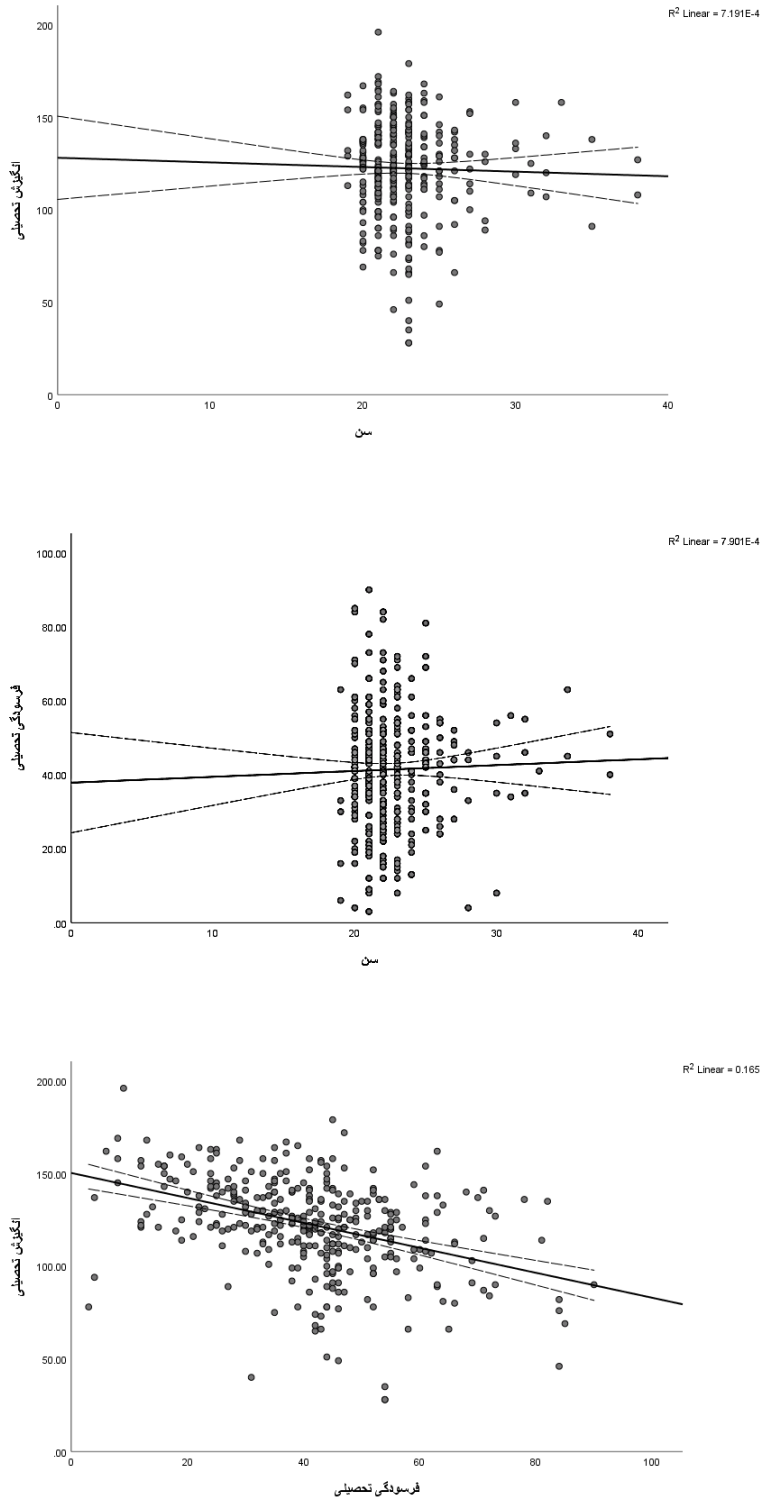

شکل ۲. همبستگی بین سن، انگیزش تحصیلی و فرسودگی تحصیلی

بحث

مطالعه حاضر با هدف بررسی رابطه بین انگیزه تحصیلی و فرسودگی تحصیلی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جهرم انجام شد. نتایج نشان داد، بیشتر افراد شرکت‌کننده در این مطالعه انگیزش تحصیلی خوبی دارند، با وجود این بیشتر آنها فرسودگی تحصیلی بالایی داشتند. نمره انگیزش و فرسودگی تحصیلی با متغیرهای زمینه‌ای و دموگرافیک مورد بررسی در این مطالعه ارتباط معنی‌داری نداشتند ولی انگیزش تحصیلی بطور معنی‌داری در دانشکده پزشکی بیشتر از سایر دانشکده ها بود، فرسودگی نیز به صورت معنی‌داری در غیربومی‌ها بیشتر بود، همبستگی منفی

و معنی‌داری بین نمره انگیزه تحصیلی و فرسودگی تحصیلی مشاهده شد.

بررسی رابطه بین انگیزه تحصیلی و فرسودگی تحصیلی یکی از حوزه‌های مهم قابل توجه است. نتایج مطالعه حاضر نشان داد که تنها ۳/۷ درصد افراد انگیزه تحصیلی ضعیفی دارند در حالیکه ۷۱/۱ درصد از آنها انگیزش تحصیلی خوبی داشتند. اما فرسودگی تحصیلی ۱۰/۶ درصد فرسودگی بالا و ۶۶/۶ درصد فرسودگی متوسط داشتند، نتایج مطالعه محمدی و همکاران نشان داد که نمره انگیزش تحصیلی دانشجویان تحت مطالعه در حد متوسط است، اما بیش از یک سوم از آنها نمره فرسودگی تحصیلی بالایی داشتند [۲۰]. نتایج مطالعه Beyooki و همکاران نیز نشان داد، ممکن است انگیزش تحصیلی دانش آموزان تحت تأثیر روابط گرم و صمیمی معلمان افزایش یابد. بنابراین لازم است مدیران مدارس شرایطی را برای ارتقاء انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان مهیا کنند که شامل تقویت باورهای مثبت و گسترش یک محیط مدرسه مثبت، فعال و پویا باشد [۲۷]. شواهد حاکی از آن است که رابطه معکوسی بین انگیزش تحصیلی و فرسودگی شغلی بر قرار است، افراد با انگیزش بیشتر، اکثر اوقات در حال تلاش و مطالعه‌اند، که این به آن‌ها کمک می‌کند تا به طور مؤثرتری با عوامل استرس‌زا کنار بیایند [۲۷، ۲۸]. از طرف دیگر افراد با انگیزش کمتر به طور قابل توجهی سطوح بالاتر فرسودگی شغلی را تجربه می کنند. آنها اغلب در فعالیت‌های تحصیلی خود احساس درماندگی می‌کنند، در فعالیت‌های تحصیلی مشارکت نمی‌کنند و استرس بیشتری را تجربه می‌کنند [۲۸، ۲۹]. البته لازم است توجه داشت، که نتایج مطالعه Liu و همکاران نشان داد که علاقه تنها انگیزه کلیدی برای یادگیری نیست. بلکه علاوه بر آن، دلایل بیرونی هم می‌توانند یادگیری دانش‌آموزان را در زمانی که علاقه ای به موضوع ندارند، تحت تأثیر قرار دهند [۳۰]. نتایج مطالعه Dogan نشان داد که احساس خودکارآمدی تحصیلی و انگیزش تحصیلی، عوامل پیش‌بینی کننده عملکرد تحصیلی هستند، در واقع، احساس توانمندی و انگیزه‌های مرتبط با آن و نیز احساس هدف از یادگیری متغیرهای مهمی هستند که بر موفقیت تحصیلی تأثیر می‌گذارند [۳۱]. تفاوت در نتایج مطالعات ممکن است ناشی از استفاده از پرسشنامه‌های متفاوتی برای ارزیابی متغیرهای مورد نظر باشد. اگر چه بیشتر دانشجویان علوم پزشکی ایران از فرسودگی تحصیلی رنج می‌برند [۳۲]، اما شیوع فرسودگی تحصیلی بالا در این مطالعه قابل توجه است و نیازمند انجام مداخله‌های سریع می‌باشد. چون فرسودگی تحصیلی بالا می تواند بر کارآئی دانشجویان تأثیر منفی بگذارد [۳۳, ۳۴] و مانع از موفقیت‌های تحصیلی دانشجویان شود. حتی ممکن است باعث ایجاد اختلالات روانی از جمله اضطراب، افسردگی، ناامیدی، خصومت و ترس در دانشجویان شود [۳۵]. بنابراین جهت پیشگیری از پیامدهای نامطلوب ناشی از شیوع بالای فرسودگی تحصیلی لازم است مداخله های اساسی در سطح دانشجویان دانشگاه های علوم پزشکی انجام شود، از جمله این مداخله‌ها می‌توان به بهبود روابط بین دانشجویان و اساتید، ایجاد حس تعامل و همکاری در حوزه‌های آموزشی، پژوهشی و اجتماعی و بهبود فضاهای فیزیکی آموزشی اشاره کرد.

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که نمره انگیزش تحصیلی از میان متغیرهای زمینه‌ای و دموگرافیک فقط با نوع دانشکده ارتباط معنی‌داری داشت، به نحویکه دانشجویان دانشکده پزشکی بطور معنی‌داری میانگین نمره انگیزش تحصیلی بالاتری داشتند. هر چند محمدی و همکاران تفاوتی در میانگین نمره انگیزش تحصیلی دانشجویان در بین دانشکده های مختلف مشاهده نکردند [۲۰]. اما ممکن است دانشجویان دانشکده پزشکی با علاقه بیشتری نسبت به سایر دانشجویان رشته تحصیلی خود را انتخاب کرده باشند، در نتیجه دید مثبت تری نسبت به آن دارند، آنها کنجکاوتر هستند و انگیزش تحصیلی بالاتری دارند. چون انگیزه درونی از یک طرف با حس رضایت و شادی افراد ارتباط دارد از طرف دیگر می‌تواند بر عملکرد تحصیلی تأثیر مستقیم داشته باشد [۳۶]. البته انگیزش تحصیلی ممکن است تحت تأثیر عوامل مختلفی قرار بگیرد. نتایج مطالعه Yilmaz و همکاران نشان داد که رشته معلم، مهارت‌های مدیریت کلاس معلمان و روش‌های تدریس آنها مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر انگیزش دانشجویان می باشند و ارتباط والدین، ویژگی‌های دانشجو و رشته تحصیلی دانشجویان کمترین تأثیر بر انگیزش تحصیلی داشتند [۳۷]. Pirikamrani و همکاران نشان دادند که عوامل مؤثر بر انگیزش تحصیلی در سه دسته اصلی شامل عوامل فردی، خانوادگی و اجتماعی قرار دارند از عوامل فردی می توان به تعیین هدف، اعتماد به نفس، خودکارآمدی، موفقیت، علاقه و استراتژی‌های یادگیری و از عوامل خانوادگی به حمایت و تشویق والدین و ازعوامل اجتماعی به تشویق دوستان و همسالان و الگوهایی که موفق شده‌اند، اشاره کرد [۳۸]. بنابراین، توصیه می‌شود جهت ارتقا انگیزش تحصیلی، مداخله هایی در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی دانشجویان از جمله بهبود روش تدریس و روابط دانشجویان با اساتید انجام شود. بدیهی است بهبود روابط و ارتقا سطح احترام دانشجویان می تواند انگیزه تحصیلی آنها را تحت تأثیر قرار دهد.

نتایج مطالعه حاضر نشان داد همبستگی منفی و معنی داری بین نمره انگیزش تحصیلی و فرسودگی تحصیلی وجود دارد بنحویکه هر چه نمره انگیزش تحصیلی بالاتر بود فرسودگی تحصیلی کمتر بود . این نتایج با نتایج مطالعه Usán و همکاران همراستا

می باشد، آنها یک همبستگی بالایی بین انگیزش تحصیلی و فرسودگی تحصیلی نشان دادند به نحوی که هر چه دانش آموزی انگیزه تحصیلی بالاتری داشت، فرسودگی تحصیلی کمتری داشت [۳۹]. محمدی و همکاران نیز نشان دادند بین نمره کل انگیزه تحصیلی با فرسودگی تحصیلی در بین دانشجویان یک همبستگی منفی و معنادار وجود دارد [۲۰]. در مطالعه‌ای که توسط Güngör و همکاران در دانشجویان مقطع کارشناسی در ترکیه انجام شد، نشان داده شد که انگیزه درونی با تمام جنبه های فرسودگی تحصیلی یک رابطه مستقیم و منفی دارد. علاوه بر این انگیزه بیرونی با دو بعد فرسودگی تحصیلی (خستگی و بدبینی) مرتبط بود [۴۰]. Zhang و همکاران نیز در مطالعه‌ای که در بین ۷۳۰ دانش آموز چینی انجام دادند، نشان دادند که انگیزش درونی با فرسودگی مدرسه یک رابطه منفی دارد[۴۱]. شواهد موجود مطابق با نتایج مطالعه حاضر نشان می‌دهد هر چه انگیزه تحصیلی بیشتر باشد، فرسودگی تحصیلی کمتر می‌شود. با وجود این باید توجه داشت که ممکن است ارتباط بین انگیزه تحصیلی با فرسودگی تحصیلی تحت تأثیر عوامل واسطه‌ای از جمله عوامل مثبت مانند سپاسگزاری، خوش بینی، عزت نفس یا عوامل منفی مانند ناامیدی، عزت نفس پایین قرار دارد [۴۰]. بنابراین توصیه می‌شود جهت کاهش فرسودگی تحصیلی در دانشجویان جوان، که جزء سرمایه‌های اجتماعی با ارزش محسوب می‌شوند، قدرت یادگیری و پیشرفت تحصیلی آنان تعیین کننده آینده کشور می‌باشد، اقدامات لازم در راستای بهبود و ارتقا انگیزه های تحصیلی از جمله ایجاد امید و انجام مداخله های روانشناسی انجام گردد.

این مطالعه نیز مانند سایر مطالعات دارای نقاط قوت و نقاط ضعفی می‌باشد. از جمله نقاط قوت این مطالعه این است که اولین مطالعه‌ای است که در دانشگاه علوم پزشکی جهرم رابطه بین انگیزه تحصیلی و فرسودگی تحصلیی را ارزیابی می‌کند. نتایج این مطالعه می‌تواند زمینه بهبود انگیزش تحصیلی و کاهش فرسودگی تحصیلی دانشجویان را فراهم کند. و از جمله تقاط ضعف این است که این مطالعه فقط بر روی دانشجویان یک دانشگاه انجام شد که این امر می تواند تعمیم نتایج را کاهش دهد. همچنین از آنجا که این مطالعه یک مطالعه مقطعی می‌باشد نمی‌توان به استنباط علیتی از روابط مشاهده شده رسید و این جزء ذات مطالعه است چون در این مطالعه مواجه و پیامد بصورت همزمان ارزیابی می‌شوند، بنابراین توصیه می‌شود مطالعات آینده، بصورت آینده‌نگر و چند مرکزی، رابطه بین انگیزش تحصیلی و فرسودگی تحصیلی را ارزیابی کنند.

نتیجه‌گیری

بیش از دو سوم دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جهرم انگیزش تحصیلی خوبی داشتند. اما بیش از نصف آنها، دارای درجاتی از فرسودگی تحصیلی بودند و فرسودگی در دانشجویان غیربومی بالاتر بود، میانگین نمره انگیزش تحصیلی در دانشکده پزشکی بیشتر از سایر دانشکده‌ها بود. همبستگی منفی و معنی‌داری بین نمره انگیزش تحصیلی و فرسودگی تحصیلی مشاهده شد، به این صورت که هر چه نمره انگیزش تحصیلی بالاتر بود، فرسودگی تحصیلی فرد کمتر بود. توصیه می شود مداخله های آموزشی و روانشناختی برای ارتقا انگیزش تحصیلی دانشجویان و متعاقباً کاهش فرسودگی تحصیلی انجام گردد. بهبود روابط بین دانشجویان و اساتید، ارتقاء احترام آنان، ارایه خدمات مشاوره ای و گنجاندن مطالب مورد علاقه دانشجویان در کوریکولوم درسی می‌توانند مانند محرک هایی برای ارتقا انگیزش تحصیلی و کاهش فرسودگی تحصیلی عمل کند. پیشنهاد می شود یک مطالعه آینده نگر طولی با حجم نمونه مناسب برای بررسی رابطه علت و معلولی بین فرسودگی تحصیلی و انگیزه تحصیلی با در نظر گرفتن عوامل واسطه ای انجام شود.

ملاحظات اخلاقی

این مطالعه با کد IR.JUMS.REC.1403.004 در کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی جهرم به تصویب رسید. پرسشنامه مورد بررسی بدون نام بود. شرکت کنندگان در صورت رضایت، نسبت به تکمیل پرسشنامه اقدام نمودند.

تضاد منافع

هیچگونه تضاد منافعی بین نویسندگان این مقاله وجود ندارد.

مشارکت نویسندگان

ر.ف، ش.ز، م.ا: همکاری در ایده و و طرح؛ ک.ع و خ.ر: جمع آوری داده ها؛ ص.ح، ش.ز، م.ا و خ.ر: تجزیه و تحلیل داده ها؛ ر.ف، ش.ز، ص.ح و م.ا: نگارش پیش نویس اولیه؛ ر.ف، ص.ح و م.ا: بررسی و تأیید نهایی؛ ر.ف و ص.ح: نظارت بر اجرای طرح

تقدیر و تشکر

نویسندگان این مقاله بر خود لازم می دانند که از معاونت آموزشی و معاونت تحقیقات و فناوری، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی جهرم و دانشجویانی که در مطالعه شرکت کردند، تشکر و قدردانی به عمل آورد.

References

1. Maslach C, Leiter MP. Understanding the burnout experience: recent research and its implications for psychiatry. World Psychiatry: 2016;15(2):103-11.
2. Bilge F, Tuzgol Dost M, Cetin B, Practice. Factors affecting burnout and school engagement among high school students: Study habits, self-efficacy beliefs, and academic success. Educ Sci Theory pract. 2014;14(5):1721-7.
3. Balkıs M. The relationship between academic procrastination and students' burnout. Hacettepe Univ J Educ. 2013;28:68-78.
4. Almutairi H, Alsubaiei A, Abduljawad S, Alshatti A, Fekih-Romdhane F, Husni M, et al. Prevalence of burnout in medical students: A systematic review and meta-analysis. Int J Soc Psychiatry. 2022;68(6):1157-70.
5. Mirzaie Feiz Abadi B, Fazli B, Naseri M, Khalili Samani N, Imannezhad S, Najibi S. Prevalence of Academic Burnout among Medical Students Worldwide: A Systematic Review. Med Educ Bullet. 2022;3(2):417-30.
6. Ying L, Wang Y, Lin C, Chen C. Trait resilience moderated the relationships between PTG and adolescent academic burnout in a post-disaster context. Pers Individ Dif. 2016;90:108-12.
7. Gerber M, Lang C, Feldmeth AK, Elliot C, Brand S, Holsboer-Trachsler E, et al. Burnout and mental health in Swiss vocational students: the moderating role of physical activity. J Res Adolesc. 2015;25(1):63-74.
8. Cabanlit I, Mission J, Pabonita L, Payusan C, Repollo R, Cabanilla A, Jr. The correlation between homework load and academic burnout among college students. Int J Multidiscip Res Growth Eval. 2024;5:703-10.
9. Carranza Esteban RF, Mamani-Benito O, Castillo-Blanco R, Caycho-Rodríguez T, Villafuerte de la Cruz AS, Dávila Villavicencio R. Effect of emotional exhaustion on satisfaction with studies and academic procrastination among Peruvian university students. Front Educ (Lausanne). 2023;8.
10. Rostami Z, Abedi M, Schaufeli W, Ahmadi S. The Psychometric Characteristics of Maslach Burnout Inventory Student Survey: A Study Students of Isfahan University. Zahedan J Res Med Sci. 2013;16:55-8.
11. Oliveira Rd, Caregnato RCA, Câmara SG. Burnout syndrome in senior undergraduate nursing. Acta Paul Enferm. 2012;25:54-60.
12. Uludag O, Yaratan H. The effects of justice and burnout on achievement: An empirical investigation of university students. Croat J Educ: 2013;15:97-116.
13. Salmela-Aro K, Upadyaya K. School burnout and engagement in the context of demands–resources model. Br J Educ Psychol. 2014;84(1):137-51.
14. Bask M, Salmela-Aro K. Burned out to drop out: Exploring the relationship between school burnout and school dropout. Eur J Psychol Educ. 2013;28:511-28.
15. Galdino MJQ, Martins JT, Haddad MdCFL, Robazzi MLdCC, Birolim MM. Burnout syndrome among master's and doctoral students in nursing. Acta Paulist Enferm. 2016;29:100-6.
16. Green J, Liem GAD, Martin AJ, Colmar S, Marsh HW, McInerney D. Academic motivation, self-concept, engagement, and performance in high school: Key processes from a longitudinal perspective. J Adolesc. 2012;35(5):1111-22.
17. da Silva RM, Goulart CT, Lopes LFD, Serrano PM, Costa ALS, de Azevedo Guido L. Hardy personality and burnout syndrome among nursing students in three Brazilian universities—an analytic study. BMC Nurs. 2014;13:1-6.
18. Samavi SA, Ebrahimi K, Javdan M. Relationship between academic engagements, self-efficacy and academic motivation with academic achievement among high school students in Bandar Abbas. Biquart J Cogn Strateg Learn. 2017;4(7):71-92.
19. Eurico ST, Da Silva JAM, Do Valle PO. A model of graduates′ satisfaction and loyalty in tourism higher education: The role of employability. J Hosp Leis Sport Tour Educ. 2015;16:30-42.
20. Mohammadi SD, Moslemi Z, Ghomi M. The relationship between, academic motivation with academic burnout and academic achievement in students. Develop Strateg Med Educ. 2021;8(2):10-20.
21. Weisani M, Lavasani MG, Ejei J. The Effect of Achievment Goals on Statistic Anxiety Through Academic Motivation and Statistic Learning. J Psychol. 2012;16(2):142-.
22. Fairchild AJ, Horst SJ, Finney SJ, Barron KE. Evaluating existing and new validity evidence for the Academic Motivation Scale. Contemp Educ Psychol. 2005;30(3):331-58.
23. Fairchild AJ, Horst SJ, Finney SJ, Barron KE. Evaluating existing and new validity evidence for the Academic Motivation Scale. Contemp Educ Psychol. 2005;30(3):331-58.
24. Schaufeli WB, Salanova M, González-romá V, Bakker AB. The Measurement of Engagement and Burnout: A Two Sample Confirmatory Factor Analytic Approach. J Happiness Stud. 2002;3:71-92.
25. Rostami Z, Abedi MR, Schuffli VB. Standardization of Maslash burnout inventory among female students at University of Isfahan. New Educa Appr. 2011;6(1):21-38.
26. Maslach C, Jackson SE. The measurement of experienced burnout. J Organiz Behav. 1981;2(2):99-113.
27. Amrollahi Beyooki A, Sepahmansour M, Ghanbaipanah A. The Structural Model of Students' Academic Motivation Based on Teacher-Student Relationship, Attachment to School, and Metacognitive Awareness by the Mediator of Academic Optimism among High-School Students. Int J Sch Health. 2020;7(4):3-11.
28. Soliemanifar O, Shaabani F, Morovati Z. The relationship between of academic achievement motivation and academic burnout in postgraduate students of Shahid Chamran University of Ahvaz. J Life Sci Biomed. 2013;3(3):233-6.
29. Hesampour F, Rezaei AM. The Role of Academic Motivation, Academic Emotions, and Moral Intelligence in Predicting Students' Academic Performance. Q J Child Ment Health. 2024;10(4):63-78.
30. Liu Y, Hau KT, Liu H, Wu J, Wang X, Zheng X. Multiplicative effect of intrinsic and extrinsic motivation on academic performance: A longitudinal

study of Chinese students. J Person. 2020;88(3):584-95.
31. Dogan U. Student engagement, academic self-efficacy, and academic motivation as predictors of academic performance. Anthropol. 2015;20(3):553-61.
32. Rahmatpour P, Chehrzad M, Ghanbari A, Sadat-Ebrahimi S-R. Academic burnout as an educational complication and promotion barrier among undergraduate students: A cross-sectional study. J Educ Health Promot. 2019;8(1):201.
33. Wang M, Guan H, Li Y, Xing C, Rui B. Academic burnout and professional self-concept of nursing students: A cross-sectional study. Nurse Educ Today. 2019;77:27-31.
34. Aguayo R, Cañadas GR, Assbaa-Kaddouri L, Cañadas-De la Fuente GA, Ramírez-Baena L, Ortega-Campos E. A risk profile of sociodemographic factors in the onset of academic burnout syndrome in a sample of university students. Int J Environ Res Public Health. 2019;16(5):707.
35. Rahmati Z. The study of academic burnout in students with high and low level of self-efficacy. Procedia Soc Behav Sci. 2015;171:49-55.
36. Cuevas-Campos R, García-Calvo T, Contreras O. Perfiles motivacionales en Educación Física: una aproximación desde la teoría de las Metas de Logro 2x2. An Psychol. 2013;29(3):685-92.
37. Yilmaz E, Sahin M, Turgut M. Variables affecting student motivation based on academic publications. J Educ Pract. 2017;8(12):112-20.
38. Pirikamrani M, Salimibejestani H, Farahbakhsh K, Motamedi A. Students' Live Experiences of Factors Affecting Academic Motivation: A Qualitative Study. J Res Educ Sys. 2020;14(Special Issue):125-35.
39. Usán P, Salavera C, Quílez-Robres A, Lozano-Blasco R. Behaviour patterns between academic motivation, burnout and academic performance in primary school students. Int J Environ Res Public Health. 2022;19(19):12663.
40. Güngör A, Sari HI. Effects of academic motivation on school burnout in turkish college students. Int J Adv Couns. 2022;44(3):414-31.
41. Zhang X, Klassen RM, Wang Y. Academic burnout and motivation of Chinese secondary students. Int J Soc Sci Hum. 2013;3(2):134.

Original Article

Investigating the relationship between academic motivation and academic burnout in medical students of Jahrom, Iran

Fatemeh Rezaei[1], Ali Karimi[2], Afrooz Mazidimoradi[3], Rozhan Khezri[4], Zahra Shahabinia[5], Hamid Salehiniya[6*]

Received: 31.12.2024 Revised: 08.03.2025 Accepted: 15.03.2025

1. Research Center for Social Determinants of Health, Jahrom University of Medical Sciences, Jahrom, Iran.
2. Student Research Committee, Jahrom University of Medical Sciences, Jahrom, Iran.
3. Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran.
4. Student Research Committee, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.
5. Birjand University of Medical Sciences, Birjand, Iran.
6. Associate Professor of Epidemiology, Department of Epidemiology and Biostatistics, School of Health, Social Determinants of Health Research Center, Birjand University of Medical Sciences, Birjand, Iran.

Pars Journal of Medical Sciences, Vol.22, No.4, Winter 2025

Pars J Med Sci 2025;22(4):60-71

Abstract

Introduction: Academic burnout is a common problem among students, and academic motivation is a key factor in its reversal. This study was conducted to investigate the relationship between academic motivation and academic burnout in medical students.

Methods & Materials: This descriptive-analytical cross-sectional study involved 350 students from Jahrom University of Medical Sciences, selected through a stratified sampling method. The data was acquired by utilizing both the Wallerand academic motivation questionnaire and the Moslesh academic burnout questionnaire - student version. Data analysis was performed using SPSS version 19 software, including independent t-tests, analysis of variance (ANOVA) test, and Pearson correlation coefficient, at a significance level of less than 0.05.

Results: The average age of the students was 22.73±2.75 years, and 57.4% were female, 89.4% were single, and 53.1% were undergraduates. 54.3% were from medical school and 81.7% were non-native. Also, 10.6% of participants reported experiencing high academic burnout, 66.6% reported moderate academic burnout, and only 22.8% reported low academic burnout. In addition, a significant negative correlation was observed between the academic motivation and academic burnout scores (r=-0.41, p=0.03).

Conclusion: Considering that academic burnout is common in students and it is less common in those with more academic motivation, it is suggested to use educational and psychological interventions to enhance students' academic motivation and ultimately reduce academic burnout.

Keywords: Academic Motivation, Academic Burnout, Student, Medical Sciences

How to cite this Article: Rezaei F, Karimi A, Mazidimoradi A, Khezri R, Shahabinia Z, Salehiniya H. Investigating the relationship between academic motivation and academic burnout in medical students of Jahrom, Iran. Pars Journal of Medical Sciences. 2025; 22 (4): 60-71.

Copyright © 2025 Pars Journal of University of Medical Sciences. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cite.

* Corresponding author Email: alesaleh70@yahoo.com